

1908-05-31

þÿ š Å À Á ¹ ± ⁰ Ì Â ¡ Í » ± ³/₄ - ± Á . 1 1 3

Library of Neapolis University Pafos

<http://hdl.handle.net/11728/9221>

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΦΥΛΑΞ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΒΔΟΜΗΘΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Αι επιστολαι τη Διευθύνσει.

ΓΡΑΦΕΙΑ: Λαγού Κύκκου αριθ. 1.

Τιμή εκάστου φύλλου γρ. 2

Υπεύθυνος Ίδιοκτήτης
ΕΦΡΑΙΜ Κ. ΠΕΤΡΙΑΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΑΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ

Ο ΕΛΛΗΝ ΕΠΟΠΤΗΣ

Ανεγνωμένον που ότι ο Έλληνας επόπτης της Παιδείας υπέβαλε την πρώτην έκθεσιν από του διορισμού του και θεωρούμεν επιβαλλομένην την δημοσίευσιν αυτής ένα καταμάθη τὸ Κυπριακὸν Κοινὸν τίνας οὐτως εὐρεν ἁλλείψεις περὶ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν ἀγωγὴν τῶν τέκνων τοῦ λαοῦ καὶ τίνα προτείνει καὶ συνιστᾷ μέσα πρὸς πληρωσιν αὐτῶν.

Ἐκτιμώντες τὴν ἄλλην ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου τούτου πάντοτε φρονούμεν ὅτι ἐπεζητήσῃ καὶ ἀνέλθῃ κυβερνητικὴν ὑπηρεσίαν πρὸς ἣν ἐφορᾷ πάντοτε οὐδεμίαν ἔχων κλίσην καὶ ροπὴν, ἀσχολούμενος δὲ μᾶλλον περὶ ἄλλα γλωσσικὰ, ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ ἠθροκίμωσεν, οὐδεμίαν ἔως ὑπισχνείται ἢ ἐποπτεία του ὠφέλειαν εἰς τὴν λαϊκὴν παιδείαν, ἀπαιτοῦσαν ἄλλα προσόντα καὶ μάλιστα ἐν ξενοκρατούμενῃ χώρῃ, αὐτῶν μάλιστα δε τοῦλάχιστον οὐδὲ ἴσως ἐπεδείξατο.

Αἱ ἐπισκέψεις του εἰς τὰ ἀνά τὴν νῆσον ἑλληνικὰ δημοτικὰ σχολεῖα οὐδὲ ἴσως διαφέρουσι τῶν τοῦ αἰδεσιμ. ἀρχιεπίστου κ. Νισούχαμ, ἐξ ὧν οὔτε διδάκταλοι οὔτε μαθηταὶ καρποῦνται ὠφέλειαν τίνα περὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν μάθησιν.

Δὲν ἐπεκτείνωμεν, ἐν γὰρ τῇ παρόντι, τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἐποπτείας τοῦ Ἑλλήνου ἐπόπτου, ἥτις ἐρολογοῦμεν ὅτι παντελῶς ἐματαιώσῃ τὴν φιλόπατριν πρόθεσιν τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας ἀγωνισμένης ἐρωμένως μετὰ τῶν ἐκλογέων αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ διορισμοῦ Ἑλλήνου ἀντὶ Ἀγγλοῦ ἐπόπτου.

Ἀντικεινὰς μέχρι οὐτίων οὕτως οὐδὲν εἶχε ἐκάλωμα ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης, διότι ἡ ἀντικεινὰς μερὶς οὐ μόνον πεισιμότως ἀπέσχε πάσης ἐνεργείας πρὸς ἐπίσχυσιν τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας ἀλλὰ καὶ στενάζοντες σχέσεις πρὸς τὸν Ἀγγλον ἐπόπτην καὶ ἐπίσχυσε πολλὰ χῶς τὴν κυβερνήσιν εἰς ἀντίστασιν κατὰ τῶν δικαιοτάτων αἰτημάτων τῶν ἐθνικῶν ἀντιπροσώπων.

Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις, ἐνδοῦσα εἰς τὴν ἀκαμπτὴν ἐπιμονὴν τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας, ἐπεδίωξεν ἔπειτα τὴν ἀποτυχίαν τῶν προθέσεων ταύτης ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς τοῦ λαοῦ παιδεύσεως, πολλὰ φοβούμεθα ὅτι ἐπέτυχεν τῆς παντελῆς διὰ τοῦ διορισμοῦ τοῦ νῦν Ἑλλήνου ἐπόπτου τῆς παύσεως, παρ' ἑλγὸν τὴν ἄλλην ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν αὐτοῦ. Ἀναμένομεν τὴν δημοσίευσιν τῆς πρώτης ἐκθέσεως του ἵνα ἴδωμεν κατὰ πόσον εἶναι ὁλοσχερῶς βέβαιοι αἱ συ-

μενεῖς ἀλλ' ἐλλογιώταται ὑπόνοιαι ἡμῶν.

ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ ΚΑΙ ΛΑΟΣ

Ἐν ἀγνοίᾳ ἔδωκε τῆς ἐκθέσεως ἐσθ' κ. Ἐπόπτου ἐπιχειροῦμεν ὡς ἐπὶ ἐκθέσωμεν ἐν γενικωτάταις γραμματικαῖς καὶ διὰ θραχέων σκέψεις τινὰς περὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀναγκῶν τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ καὶ τῆς θεραπείας αὐτῶν.

Ἡ ἀνάλογος πρὸς τοὺς φόρους καὶ δικαία χρηματικὴ χορηγία τῆς Κυβερνήσεως ὑπὲρ τῆς δημοτ. παιδείας εἶναι τὸ πρῶτον αὐτῆς καὶ ἐπιτακτικὸν καθήκον, ἐπερ παρέλιπε μέχρι τούδε κατὰ τρόπον ἀνάρμοστον εἰς πεπολιτισμένην καὶ εὐρωπαϊκὴν ἔως εὐκυβέρνησιν. Ἐν τούτῳ ἡ ἀγγλικὴ διοίκησις ἔλαβε παρὰ τοῦ Κυπρ. λαοῦ τρανότατα μαθήματα φορητῶς πολὺ κατωτέρα τῆς ἐκπολιτιστικῆς αὐτῆς ἀποστολῆς καὶ μεγάλως ὑστερήσασα τῶν ὑψηλῶν αὐτῆς.

Ζηλοτύπως ἐχόμενος ὁ λαὸς οὕτως τῆς ἐθνικῆς του παιδείας, κατ' ἐξοχὴν μορφωτικῆς, δὲν ἐχρησθε παρὰ τῆς ἀλλοθροῦ καὶ ἐξοχῆς κυβερνήσεως εἰμὴ τοῦ ἀναλογούντος μέρους ἀπὸ τῶν ἀδρῶν φόρων ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀγωγῆς τῶν τέκνων του, ἀλλὰ καὶ τὴν οὐδὲ ἴσως ἀποστάντην ὑποχρέωσιν πάσης πεπολιτισμένης Κυβερνήσεως παρέβη κατὰ τρόπον καὶ εἰς βαθμὴν ἀξιοθρήνητον ἢ ἀγγλικῇ ἐν Κύπρῳ διοίκησι.

Φαίνεται ἐντούτοις ὁ λαὸς οὕτως ὅτι δὲν ἀποκάνει: δαπανῶν καὶ μηχανῶν ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων του καὶ ἀπὸ τινος χρόνου ἤρξατο ἐργαζόμενος πρὸς ἀνεγέρσιν σχολικῶν κτιρίων εὐπρεπῶν καὶ προσφόρων δι' ἀγγρασίας, εἰς ἣν διὰ νόμου ὑποχρεοῦται πρὸς κατασκευὴν ὁδῶν, καὶ δι' ἐλπίδος ἔχομεν ὅτι ἐν οὐ μακρῷ χρόνῳ αἱ ἑλληνικαὶ κοινότητες τῆς νήσου ἐξ ἰδίων ἔδωκεν ἢ ἀποκινήσῃ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα δευτέρια εἰς τὰς ἀξιοῦσας παιδευτικὰς καὶ ὑγιεινὰς ἀξιώσεις τῶν κατ' ἡμᾶς χωρίων.

ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ

Τὸ διδάσκον προσωπικὸν ὁποσδήποτε φιλότιμος καὶ πατριωτικῶς ἐργαζόμενον δὲν ὑστερῆσε μεγάλως τῶν προσδοκίων τῆς χώρας καὶ τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς ἐντούτοις ἐπέστη ὁ καιρὸς πρὸς ἐπίσχυσιν τοῦ προσωπικοῦ τούτου ἐν τῇ θεαρέστῃ καὶ πατριωτικῶς ἐργῇ του καὶ πρὸς πληρέτερον καὶ ἀρτιότερον καταρτισμὸν αὐτοῦ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς μεγάλης καὶ ὑψηλῆς ἀποστολῆς του. Εἶναι ἀπαραίτητος ἀνάγκη πρῶτον ἢ εἰλόγος αἰετῆς τῆς μεθοδολογίας του καὶ ἡ προμήθεια ἔδωκε τῶν μέσων πρὸς τελειοποίησιν του, περὶ ὧν καὶ ἄλλοτε εἰπόμεν καὶ προσεχῶς ἢ ἀπαναλάβωμεν.

ΠΡΟΩΡΟ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΙΣ

Στερούμενο στατιστικῶν πληροφοριῶν περιοριζόμεθα εἰς τὰς προσωπικὰς ἡμῶν ἐντυπώσεις καὶ τὰς πληροφορίες τῶν διδασκάλων, καθ' ἃς μεγάλως λαττοῦται ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτῶντων μαθητῶν εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις τῶν δημοτικῶν σχολείων, ἐνῶ ἐ κατώτερα βροθουσι μαθητῶν καὶ ἡ καθόλου φοιτήσις παρ' ἡμῖν ἰσορρομεῖ πρὸς τὴν τῶν πεπολιτισμένων χωρίων. Ἐξαστῆς φοιτήσις τῶν παθῶν εἰς τὰ σχολεῖα δὲν εἶναι μακρὰ, ῥοθούμεθα ὅμως ὅτι δὲν παρέχει αὐτῇ εἰς τοὺς μαθητὰς τὰ ἀναγκαῖα βωθικὰ ἐφόδια ἅτινα ἢ ἀφείλκων τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν γονέων καὶ ἢ ἐκράτουν ἐπὶ πλείονα χρόνον τοὺς παῖδας ἐν τοῖς σχολείοις. Οἱ τε ἀστοὶ καὶ οἱ ἀγρόται τῶν ἐργατικῶν καὶ χειρωνακτικῶν τάξεων σπεύδουσι μετ' ἐπιπόδων γραμματισμῶν νὰ ἀποκόρῃσι τὰ τέκνα των ἐκ τῶν σχολείων καὶ χρησιμοποιήσωσιν αὐτὰ εἴτε εἰς τὰς ἰδίας ἐργασίας εἴτε εἰς ἄλλα βιοποριστικὰ χειρωνακτικὰ ἔργα. Καὶ ὡς ἔχουσι ἀπὸ τῶν ἐργατικῶν καὶ χειρωνακτικῶν τάξεων ὀρθῶς καὶ συμφερόντως πράττουσιν οἱ γονεῖς, διότι ἡ περαιτέρω φοιτήσις εἰς τὸ σχολεῖον, πλὴν τινῶν θεωρητικῶν γνώσεων, οὐδὲν πλέον προστίθουσι εἰς τὴν πρακτικὴν μόρφωσιν τοῦ παιδὸς, εἰμὴ διέτρεχεν οὕτως καὶ τὸν κίνδυνον νὰ περιφρονήσῃ τὴν ἐργασίαν.

ΑΝΑΓΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἐὰν ἡ δημοτ. παιδεία ἐξακολουθήσῃ ὡς ἔχει νῦν, ἢ ἀπαρασκευάζῃ μόνον ἀπλῶς καὶ στοιχειωδῶς γραμματισμένους ἐργάτας καὶ τεχνίτας μηχανικῶς ἔως ἐργαζόμενους ὅπως ἐξιδάχθησαν παρὰ τῶν ἰδίων τεχνιτῶν καὶ οὐδεμίαν ἐφεσιν ἔχοντας πρὸς προαγωγὴν καὶ βελτίωσιν τῶν ἔργων αὐτῶν. Τσιαύτη κατάστασις καὶ ἡθικῶς καὶ ὕλικῶς εἶναι ἐλαθρία εἰς τὸν τόπον.

Ὁ λαὸς τῆς Κύπρου διὰ λόγους ἱστορικοὺς ὑστερεῖ μεγάλως περὶ πᾶσαν βιοτεχνίαν. Ὁ Κύπριος γεωργὸς μετέρχεται τὴν γεωργίαν ὡς οἱ πατέρες καὶ πάπποι του, οἵτινες ἤσαν δουλοπάροικοι ὑπὸ τοὺς Φράγκους καὶ τοὺς Ἑνετοὺς, πάντα δὲ λόγον εἶχον νὰ μὴ ἐπιδιώκωσι τὸν πλουτισμὸν ὑπὸ τὴν τουρκικὴν τυραννίαν διακινδυνεύοντες οὕτω καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν. Διὰ ταῦτα ἡ γεωργία κατὰ πάντας τοὺς κλάδους αὐτῆς οὐ μόνον στάσιμος παρέμεινεν ἐπὶ ἐπὶ ἔδωκε αἰῶνας ἀλλὰ καὶ ὑστερήσει τῶν παλαιτέρων αὐτῶν χρόνων.

Ἐντούτοις ἡ νῆσος εἶναι χώρα κατ' ἐξοχὴν γεωργικὴ καὶ πᾶσα πεπολιτισμένη Κυβέρνησις μεριμνήσασα ὑπὲρ τῆς σχετικῆς εὐθυμίας καὶ πρὸς αὐτῆς ὠφείλει ἀπασαν τὴν

προσοχὴν καὶ τὴν μέριμναν αὐτῆς νὰ στρέψῃ πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ πρὸς τὰς συναφεῖς ταύτης βιοτεχνίας. Ἐντούτοις μόλις πρὸ δέκα ἐνιαυτῶν συνέστησε τμήμα γεωργικῶν, οὐτινος τὴν συντήρησιν ἤξισεν ἡ κυβερνήσις δι' ἐκτάκτου φορολογίας, παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας ἤδη βαρεῖς φόρους, καὶ ἐγένετο γλισχροτάτη περὶ πᾶσαν χρηματικὴν χορηγίαν πρὸς αὐτό. Τὸ γεωργικὸν Τμήμα ἐν τῇ μέτρῳ τῶν οικονομικῶν του πόρων ἐπραξεν ἱκανὰ, δὲν ἐπραξε δὲ πλείονα καὶ ἐνεκεν τῆς ἐπιμόνου καὶ δυσενικῆς συντηρητικότητος τῶν ἀγροτικῶν τάξεων ἐν πάσῃ χώρᾳ.

Τὴν ἀγροτικὴν ἀκαμψίαν πάνου δυσχερῶς πολεμουμένην παρὰ τῇ καθεστηκυίᾳ ἡδὴ ἡλικίᾳ, δύναται νὰ ἐξαλειφῇ ἡ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ ἐν τοῖς δημοτ. σχολείοις διδασκαλία τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς γεωπονίας καὶ ἡ αἰσθητὴ ὡς εἶπειν ἐπίδειξις τῶν ἀπὸ τούτων ὕλικῶν ὠφελειῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον ἀπέβλεπεν ἡ εἰσήγησις τοῦ πρῶτον Διευθυντοῦ τῆς Γεωργίας κ. Π. Γενναδίου οἱ παρασκευαζόμενοι ἐν τῷ διδασκαλείῳ τοῦ διδασκαλοῦ διδασκωνται καὶ γεωπονικὰ. Εἰσηκούσθη μὲν ἡ εἰσήγησις του ἐκεῖνη καὶ εἰσήχθησαν γεωπονικὰ μαθήματα ἐν τῷ προσρητημένῳ εἰς τὸ Γυμνάσιον διδασκαλείῳ, οἱ καρποὶ ὅπως αὐτῶν ἐγένοντο πενιχρότατοι, ἐνεκεν τῆς ἀστόχου διαχειρίσεως καὶ ἐποπτείας αὐτοῦ. Οὐ μόνον ἡ δέουσα ἐποπτεία δὲν ἠοκήθη περὶ τὴν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν διδασκαλίαν, ἀλλὰ ὁ πῆρξεν περίοδος, καθ' ἣν ὁ διδάσκαλος τῆς γεωπονίας ἐχρησιμοποιεῖτο ἀποκλειστικῶς ὡς κομματικὸς ψηφοθήρας καὶ νεκρῆς ἐν ναοῖς καὶ ἐν τριβόχοις, ἐξ οὗ τὰ γεωπονικὰ μαθήματα ἐτέθησαν ἐν ἐσχάτῃ μορῇ ἐξ ἧς ἀδύνατον ἢ ἡδυνήθησαν ν' ἀναγάγωσιν αὐτὰ οἱ διδάσκαλοι του. Τὸ κατὰφορτον ἄλλως ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τοῦ δημοτ. σχολείου ἐξ ἄλλων θεωρητικῶν ἔδωκε μαθημάτων δὲν ἐπιτρέπει χρέον πρὸς κηπουρικὰς καὶ ἄλλας γεωπονικὰς ἀκτῆσεις τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῶν Δημ. Σχολείων, οὐδὲν δὲ ὦνησεν ἐν τούτῳ καὶ ὁ ἐξαιρετικὸς ἐλγὸς ἐνίων διδασκάλων πειραθέντων ὅπως ἰδρῶσιν ὑποδειγματικῶς κήπους διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς κοινότητας, διότι ἀφείθησαν οὕτως εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν δυνάμεις καὶ τὰ μέσα ἔδωκε ἀσθενῆ καὶ ἀτελεσφόρητα.

Ἐντούτοις ἡ νῆσος εἶναι χώρα κατ' ἐξοχὴν γεωργικὴ καὶ πᾶσα πεπολιτισμένη Κυβέρνησις μεριμνήσασα ὑπὲρ τῆς σχετικῆς εὐθυμίας καὶ πρὸς αὐτῆς ὠφείλει ἀπασαν τὴν προσοχὴν καὶ τὴν μέριμναν αὐτῆς νὰ στρέψῃ πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ πρὸς τὰς συναφεῖς ταύτης βιοτεχνίας. Ἐντούτοις μόλις πρὸ δέκα ἐνιαυτῶν συνέστησε τμήμα γεωργικῶν, οὐτινος τὴν συντήρησιν ἤξισεν ἡ κυβερνήσις δι' ἐκτάκτου φορολογίας, παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας ἤδη βαρεῖς φόρους, καὶ ἐγένετο γλισχροτάτη περὶ πᾶσαν χρηματικὴν χορηγίαν πρὸς αὐτό. Τὸ γεωργικὸν Τμήμα ἐν τῇ μέτρῳ τῶν οικονομικῶν του πόρων ἐπραξεν ἱκανὰ, δὲν ἐπραξε δὲ πλείονα καὶ ἐνεκεν τῆς ἐπιμόνου καὶ δυσενικῆς συντηρητικότητος τῶν ἀγροτικῶν τάξεων ἐν πάσῃ χώρᾳ. Τὴν ἀγροτικὴν ἀκαμψίαν πάνου δυσχερῶς πολεμουμένην παρὰ τῇ καθεστηκυίᾳ ἡδὴ ἡλικίᾳ, δύναται νὰ ἐξαλειφῇ ἡ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ ἐν τοῖς δημοτ. σχολείοις διδασκαλία τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς γεωπονίας καὶ ἡ αἰσθητὴ ὡς εἶπειν ἐπίδειξις τῶν ἀπὸ τούτων ὕλικῶν ὠφελειῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον ἀπέβλεπεν ἡ εἰσήγησις τοῦ πρῶτον Διευθυντοῦ τῆς Γεωργίας κ. Π. Γενναδίου οἱ παρασκευαζόμενοι ἐν τῷ διδασκαλείῳ τοῦ διδασκαλοῦ διδασκωνται καὶ γεωπονικὰ. Εἰσηκούσθη μὲν ἡ εἰσήγησις του ἐκεῖνη καὶ εἰσήχθησαν γεωπονικὰ μαθήματα ἐν τῷ προσρητημένῳ εἰς τὸ Γυμνάσιον διδασκαλείῳ, οἱ καρποὶ ὅπως αὐτῶν ἐγένοντο πενιχρότατοι, ἐνεκεν τῆς ἀστόχου διαχειρίσεως καὶ ἐποπτείας αὐτοῦ. Οὐ μόνον ἡ δέουσα ἐποπτεία δὲν ἠοκήθη περὶ τὴν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν διδασκαλίαν, ἀλλὰ ὁ πῆρξεν περίοδος, καθ' ἣν ὁ διδάσκαλος τῆς γεωπονίας ἐχρησιμοποιεῖτο ἀποκλειστικῶς ὡς κομματικὸς ψηφοθήρας καὶ νεκρῆς ἐν ναοῖς καὶ ἐν τριβόχοις, ἐξ οὗ τὰ γεωπονικὰ μαθήματα ἐτέθησαν ἐν ἐσχάτῃ μορῇ ἐξ ἧς ἀδύνατον ἢ ἡδυνήθησαν ν' ἀναγάγωσιν αὐτὰ οἱ διδάσκαλοι του. Τὸ κατὰφορτον ἄλλως ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τοῦ δημοτ. σχολείου ἐξ ἄλλων θεωρητικῶν ἔδωκε μαθημάτων δὲν ἐπιτρέπει χρέον πρὸς κηπουρικὰς καὶ ἄλλας γεωπονικὰς ἀκτῆσεις τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῶν Δημ. Σχολείων, οὐδὲν δὲ ὦνησεν ἐν τούτῳ καὶ ὁ ἐξαιρετικὸς ἐλγὸς ἐνίων διδασκάλων πειραθέντων ὅπως ἰδρῶσιν ὑποδειγματικῶς κήπους διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς κοινότητας, διότι ἀφείθησαν οὕτως εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν δυνάμεις καὶ τὰ μέσα ἔδωκε ἀσθενῆ καὶ ἀτελεσφόρητα.

Ἐντούτοις ἡ νῆσος εἶναι χώρα κατ' ἐξοχὴν γεωργικὴ καὶ πᾶσα πεπολιτισμένη Κυβέρνησις μεριμνήσασα ὑπὲρ τῆς σχετικῆς εὐθυμίας καὶ πρὸς αὐτῆς ὠφείλει ἀπασαν τὴν προσοχὴν καὶ τὴν μέριμναν αὐτῆς νὰ στρέψῃ πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ πρὸς τὰς συναφεῖς ταύτης βιοτεχνίας. Ἐντούτοις μόλις πρὸ δέκα ἐνιαυτῶν συνέστησε τμήμα γεωργικῶν, οὐτινος τὴν συντήρησιν ἤξισεν ἡ κυβερνήσις δι' ἐκτάκτου φορολογίας, παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας ἤδη βαρεῖς φόρους, καὶ ἐγένετο γλισχροτάτη περὶ πᾶσαν χρηματικὴν χορηγίαν πρὸς αὐτό. Τὸ γεωργικὸν Τμήμα ἐν τῇ μέτρῳ τῶν οικονομικῶν του πόρων ἐπραξεν ἱκανὰ, δὲν ἐπραξε δὲ πλείονα καὶ ἐνεκεν τῆς ἐπιμόνου καὶ δυσενικῆς συντηρητικότητος τῶν ἀγροτικῶν τάξεων ἐν πάσῃ χώρᾳ. Τὴν ἀγροτικὴν ἀκαμψίαν πάνου δυσχερῶς πολεμουμένην παρὰ τῇ καθεστηκυίᾳ ἡδὴ ἡλικίᾳ, δύναται νὰ ἐξαλειφῇ ἡ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ ἐν τοῖς δημοτ. σχολείοις διδασκαλία τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς γεωπονίας καὶ ἡ αἰσθητὴ ὡς εἶπειν ἐπίδειξις τῶν ἀπὸ τούτων ὕλικῶν ὠφελειῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον ἀπέβλεπεν ἡ εἰσήγησις τοῦ πρῶτον Διευθυντοῦ τῆς Γεωργίας κ. Π. Γενναδίου οἱ παρασκευαζόμενοι ἐν τῷ διδασκαλείῳ τοῦ διδασκαλοῦ διδασκωνται καὶ γεωπονικὰ. Εἰσηκούσθη μὲν ἡ εἰσήγησις του ἐκεῖνη καὶ εἰσήχθησαν γεωπονικὰ μαθήματα ἐν τῷ προσρητημένῳ εἰς τὸ Γυμνάσιον διδασκαλείῳ, οἱ καρποὶ ὅπως αὐτῶν ἐγένοντο πενιχρότατοι, ἐνεκεν τῆς ἀστόχου διαχειρίσεως καὶ ἐποπτείας αὐτοῦ. Οὐ μόνον ἡ δέουσα ἐποπτεία δὲν ἠοκήθη περὶ τὴν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν διδασκαλίαν, ἀλλὰ ὁ πῆρξεν περίοδος, καθ' ἣν ὁ διδάσκαλος τῆς γεωπονίας ἐχρησιμοποιεῖτο ἀποκλειστικῶς ὡς κομματικὸς ψηφοθήρας καὶ νεκρῆς ἐν ναοῖς καὶ ἐν τριβόχοις, ἐξ οὗ τὰ γεωπονικὰ μαθήματα ἐτέθησαν ἐν ἐσχάτῃ μορῇ ἐξ ἧς ἀδύνατον ἢ ἡδυνήθησαν ν' ἀναγάγωσιν αὐτὰ οἱ διδάσκαλοι του. Τὸ κατὰφορτον ἄλλως ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τοῦ δημοτ. σχολείου ἐξ ἄλλων θεωρητικῶν ἔδωκε μαθημάτων δὲν ἐπιτρέπει χρέον πρὸς κηπουρικὰς καὶ ἄλλας γεωπονικὰς ἀκτῆσεις τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῶν Δημ. Σχολείων, οὐδὲν δὲ ὦνησεν ἐν τούτῳ καὶ ὁ ἐξαιρετικὸς ἐλγὸς ἐνίων διδασκάλων πειραθέντων ὅπως ἰδρῶσιν ὑποδειγματικῶς κήπους διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς κοινότητας, διότι ἀφείθησαν οὕτως εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν δυνάμεις καὶ τὰ μέσα ἔδωκε ἀσθενῆ καὶ ἀτελεσφόρητα.

συνεργασία τῆς κοινότητος καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ Γεωργ. Τμήμα πρέπει νὰ περιέλθῃ εἰς στενωπὰς σχέσεως πρὸς τοὺς διδασκάλους τῆς νήσου καὶ διατελῶσιν ἀμφότεροι ἐν συνεννοήσει καὶ συνεργασίᾳ διηνεκῇ, ὧν τὰς λεπτομερείας δὲν δύναμεθα νὰ ἐκθέσωμεν ὡς ἐπιθυμοῦμεν μόνον ὅτι πρέπει ἢ ἐκπαιδεύσει τῶν τέκνων τοῦ λαοῦ μετὰ τῆς ἀνθρωπιστικῆς καὶ ἐθνικῆς νὰ προσλάβῃ καὶ διευθύνειν πρακτικὴν ἐπαγγελματικὴν διὰ τῆς ἰδρῶσεως σχολῆς ἐπαγγελματικῆς, εἰς ἣν θὰ φοιτῶσιν οἱ ἀπόφοιτοι πλήρων δημοτ. σχολείων ἢ καὶ οἱ δι' ἀπορρίαν ἀποφοιτῶντες ἀπὸ τῆς πέμπτης τάξεως. Αἱ διδασκόμεναι τέχναι ἐν ταῖς ἐπαγγελματικαῖς σχολαῖς θὰ εἶναι αἱ συνηθέστεραι ἐν τῇ νήσῳ καὶ εἰς τὰς γειτονικὰς χώρας τελειοποιούμεναι σὺν τῷ χρόνῳ διὰ τῆς προτύπου θεωρητικῆς μαθήσεως καὶ πρακτικῆς ἀσκήσεως τῶν μαθητῶν περὶ τὴν χρῆσιν τελειότερων ἐν αὐταῖς μηχανημάτων καὶ εργαλείων καὶ παρασκευῶν αὐτῶν οὐδὲ ἀνάγκης τῶν ἀρρημένων χωρίων.

Πόσον καὶ περὶ τὰς τέχνας ὑστερούμεν κατέστησεν ἄλλοι πρόσφυγες μετανάσται ἀπὸ τῆς γειτονικῆς ἐπικρατείας ἰδία ἄρμηνοι ἐγκαταστάτες παρ' ἡμῖν καὶ μεταρχόμενοι διάφορα ἐπαγγέλματα πολλὰ μᾶλλον τῶν ἡμετέρων προηγημένων.

Δὲν προτιθέμεθα ἐνθάδε νὰ ἐκθέσωμεν τὰς λεπτομερείας τῆς λειτουργίας τῶν σχολείων τούτων ἀλλὰ νὰ ὑποβάλωμεν μόνον τὴν ἰδέαν καὶ ἐπιτρένωμεν τὰς τε κοινότητας καὶ τὴν κυβερνήσιν εἰς πραγμάτων ταύτης.

Κάλλιστα γινώσκω ἡ Κυβέρνησις ὅτι τῶν κοινότητων οἱ οικονομικοὶ πόροι εἶναι λίαν πενιχροὶ, πάνου δὲ βεβαρημένοι αὐταὶ ὑπὸ μυσίων οικονομικῶν ὑποχρεώσεων. Ἡ περαιτέρω συμπλήρωσις τῆς θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς παιδεύσεως τοῦ λαοῦ θ' ἀπαιτήσῃ μεγάλης προσθέτου δαπάνης, ἃς θὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ καταβάσωσιν αἱ κοινότητες ἀνευ γενναίας κυβερνητικῆς χορηγίας, ἣν ὀφείλει νὰ παράσχῃ αὐτῇ ἐὰν θέλῃ νὰ λέγηται καὶ νὰ εἶναι πεπολιτισμένη καὶ ἀναγνωρίσῃ τὰς βαρεῖς εὐθύναις ἃς ἀνέλαβε πρὸς τὸν Κυπριακὸν λαὸν καὶ τὸν πεπολιτισμένον κόσμον ἀναλαβούσα τὴν διοίκησιν τῆς νήσου ἀπὸ χειρῶν τουρκικῶν.

Ἐντούτοις ἡ νῆσος εἶναι χώρα κατ' ἐξοχὴν γεωργικὴ καὶ πᾶσα πεπολιτισμένη Κυβέρνησις μεριμνήσασα ὑπὲρ τῆς σχετικῆς εὐθυμίας καὶ πρὸς αὐτῆς ὠφείλει ἀπασαν τὴν προσοχὴν καὶ τὴν μέριμναν αὐτῆς νὰ στρέψῃ πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ πρὸς τὰς συναφεῖς ταύτης βιοτεχνίας. Ἐντούτοις μόλις πρὸ δέκα ἐνιαυτῶν συνέστησε τμήμα γεωργικῶν, οὐτινος τὴν συντήρησιν ἤξισεν ἡ κυβερνήσις δι' ἐκτάκτου φορολογίας, παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας ἤδη βαρεῖς φόρους, καὶ ἐγένετο γλισχροτάτη περὶ πᾶσαν χρηματικὴν χορηγίαν πρὸς αὐτό. Τὸ γεωργικὸν Τμήμα ἐν τῇ μέτρῳ τῶν οικονομικῶν του πόρων ἐπραξεν ἱκανὰ, δὲν ἐπραξε δὲ πλείονα καὶ ἐνεκεν τῆς ἐπιμόνου καὶ δυσενικῆς συντηρητικότητος τῶν ἀγροτικῶν τάξεων ἐν πάσῃ χώρᾳ. Τὴν ἀγροτικὴν ἀκαμψίαν πάνου δυσχερῶς πολεμουμένην παρὰ τῇ καθεστηκυίᾳ ἡδὴ ἡλικίᾳ, δύναται νὰ ἐξαλειφῇ ἡ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ ἐν τοῖς δημοτ. σχολείοις διδασκαλία τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς γεωπονίας καὶ ἡ αἰσθητὴ ὡς εἶπειν ἐπίδειξις τῶν ἀπὸ τούτων ὕλικῶν ὠφελειῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον ἀπέβλεπεν ἡ εἰσήγησις τοῦ πρῶτον Διευθυντοῦ τῆς Γεωργίας κ. Π. Γενναδίου οἱ παρασκευαζόμενοι ἐν τῷ διδασκαλείῳ τοῦ διδασκαλοῦ διδασκωνται καὶ γεωπονικὰ. Εἰσηκούσθη μὲν ἡ εἰσήγησις του ἐκεῖνη καὶ εἰσήχθησαν γεωπονικὰ μαθήματα ἐν τῷ προσρητημένῳ εἰς τὸ Γυμνάσιον διδασκαλείῳ, οἱ καρποὶ ὅπως αὐτῶν ἐγένοντο πενιχρότατοι, ἐνεκεν τῆς ἀστόχου διαχειρί

Η ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ ΕΚΘΕΣΙΣ ΑΠΟΤΥΜΠΑΝΙΖΟΜΕΝΗ

[Συνείχεια εκ των προηγουμένων]

Άλλοις επίθεσις της Μ. Εκκλησίας εις τὰ της Κύπρου παρουσιάζονται κατά τὸν 12ον αἰώνα ἐπὶ Πατριάρχου Δουκᾶ Χρυσοβέργη, τὴν δ' ἐπέμβασιν ταύτην ὁ συντάκτης τῆς ἐκθέσεως ἀνομάζει ἐξέσκησιν τοῦ ἀνωτάτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας δικαιοῦματος. Πρὸκειται περὶ τῆς ἐν Κύπρῳ γενομένης καθαιρέσεως τοῦ ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος Ἰωάννου, ἀκυρωθείσης ὑπὸ τῆς ἐν Κων)πόλεως Συνόδου. Τὸ γεγονός τοῦτο τῆς τε καθαιρέσεως καὶ ἀκυρώσεως διέσωσαν ἡμῖν ὁ τῶν κανόνων Ἑρμηνευτὴς Βαλαμίων, ἐπαναλαμβάνει δ' αὐτὸ ὁ Φίλιππος Γεωργίου καὶ ὁ Hackett. Κατὰ τὸν Βαλαμώνα λοιπὸν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Ἰωάννης μετὰ συνόδου ἑνδεκά ἐπισκόπων καθήρεσε τὸν ἐπίσκοπον Ἀμαθοῦντος Ἰωάννην, ἀλλ' οὗτος—παρὰ τὸν ἰδ' κανόνα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου—ἐποίησάτο Ἐκκλησίῳν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ὅστις παρέπεμψεν αὐτὴν εἰς τὴν σύγκλητον, αὐτῆ δὲ μετὰ τῆς ἀπαρυσιασθείσης συνόδου διέγνω ἄκυρον εἶναι τὴν καθαιρέσιν... διὰ τὸ μὴ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ἐπίκειναι εἶναι τῆς δωδεκάδος τῶν ἐπισκόπων, ἀλλὰ ταύτην τοῦτο συνυπάγεσθαι. Τὸ γεγονός εἶναι ἀναντιρρήτου ἐπιπέδου. Ἐδικαιούτο ὁ Πατριάρχης Κων)πόλεως Δουκᾶς ὁ Χρυσοβέργης ν' ἀκυρώσῃ τὴν καθαιρέσιν; Ὁ τε Φίλιππος Γεωργίου καὶ ὁ Hackett, εἰς οὓς καὶ παραπέμπει ἡ ἐκθεσίς, ἀμφισβάλουσι περὶ τοῦτου, δι' ὃ καὶ ὁ μὲν πρῶτος λέγει: «Περὶ τὸν ἀπαρτηρήσασιν ἐν ταῖς κατὰ πόλιν εἶνε δίκαιον ὁ Κων)πόλεως, ἐπὶ τῶν εἰρημένων λόγων ρασιζόμενος; ν' ἀκυρώσῃ τὴν ὑπὸ δώδεκα ἐπισκόπων, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, γενομένην καθαιρέσιν» (σελ. 38), ὁ δὲ δεύτερος τάδε: «Ἄλλ' ἔαν τὸ δικαίωμα τῆς ἀναθεώσεως τῆς ἀποφάσεως ἀνῆκεν ἀλλὰ ἄλλῳ, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου, τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐνοχίας, ἢ ἑκαστος ἔχει περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ δικαιοδοσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου» (σελ. 55).

Ἡ γνώμη αὐτῆ τοῦ Hackett καθ' ἡμᾶς εἶνε ὀρθοτάτη, διότι ὑπάρχουσι πλείστοι κανόνες (δ' στ' ἰδ' καὶ ἰε' τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, γ' ε' καὶ ἰδ' τῆς ἐν Σαρδικῇ, κθ' τῆς ἐν Καρθαγένῃ καὶ ἄλλοι) ἀφορῶντες εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, οἵτινες ἀναφεροῦσιν ἀλλήλους, ἐάν δὲν ληφθῇ ὑπ' ὄψει ἡ ἀνεξαρτησία ἢ ἐξάρτησις τῆς ἐπιλαμβανόμενης τῆς ἐκδικαστικῆς τῆς ὑπόθεσεως ἐνὸς ἐπισκόπου Συνόδου. Καὶ οἱ μὲν τῶν κανόνων τούτων (δ' στ' καὶ ἰε' τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ) ἀπαγορεύουσιν ἔκκλησιν, ἄλλοι δὲ (γ' ε' καὶ ἰδ' τῆς ἐν Σαρδικῇ, κθ' τῆς ἐν Καρθαγένῃ) ἐπιτρέπουσιν ἔκκλητον τῷ ἐπισκόπῳ Ρώμης, ὅστις ἐάν κρίνῃ καλὸν νὰ ζετασθῇ καὶ ἐκ δευτέρου ἡ ὑπόθεσις, γράφει αὐτοῖς ἀγγιχθεύουσιν, ἢ γουν τῆς ἀρχιεπίσκοπίας, ἐν ἧ ὁ καταδικασθεὶς ἐπίσκοπος ἐστίν (Ζωναρᾶς πρβλ. καὶ ἰδ' κανὸν τῆς Σαρδικῆ), οἱ ἀγγιχθεύοντες δ' οὗτοι ἐπίσκοποι ὀφείλουσι ἐκρίναι τὴν ὑπόθεσιν μετὰ τῶν ἐγγχωρίων ἐπισκόπων καὶ διευλυτῶσαι αὐτήν» (Βαλαμίων). Κατὰ ταῦτα λοιπὸν, καὶ ἐν ἧ περιπτώσει ὑποθεθῇ ὁ Κων)πόλεως εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς ἐκκλήτου (ὡς πρῶτος μετὰ τὸν Ρώμης) εἶδει καὶ πάλιν νὰ γράψῃ πρὸς τοὺς πλησιοχώρους ἐπισκόπους, οἵτινες μετὰ τῶν ἐγγχωρίων ἐπισκόπων ὤφειλον ν' ἀναθεωρήσωσι τὴν δίκην· οὐδέποτε δ' ὅμως οὐδαμῶς ἐπε-

τρέπετο αὐτῷ ὅπως ἐν Κ)πόλει αὐτὸς μετὰ τῆς Συνόδου καὶ τῆς συγκλητικῆς; ἀκυρώσῃ τὴν καθαιρέσιν, διότι μόνος ἀδύνατος καὶ λυτὸν δύναται. Διὰ τοῦτο γοῦν τὸν ἐπιτιμηθέντα πρ' ἐπιτοκίου ἀληθινὸν καὶ ἀπορισθέντα—οὐ δεῖ πρ' ἑτέρου δεχθῆναι ὡς ἀνεπίτιμτον, εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ λυθῇ τοῦ δεσφύσαντος (ἐρμην. εἰς τὸν στ' καν. τῆς ἐν Ἀντιοχ.).

Ἄλλὰ τὸ δικαίωμα τῆς ἐκκλήτου πάντων τῶν ἐπισκόπων οὐδὲς καὶ ὡν παρέχει οὕτε τῷ Ρώμης, οὕτε τῷ Κων)πόλεως, δι' ὃ καὶ λέγει ὁ Ζωναρᾶς αὐτὸς οὖν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἐστὶν ὁ κανὸν (δ' ε' τῆς ἐν Σαρδικῇ, ἐν οἱ Πάπαι ἀπέδιδον τῇ ἐν Νικαίᾳ Συνόδῳ) οὕτε πάσας τὰς ἐκκλήτους τῶν ἐπισκόπων ἀνατίθεισιν αὐτῷ, ἀλλὰ τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ. Ὑπέκειντο δὲ τότε τῇ Ρωμαίων Ἐκκλησίᾳ καὶ δυτικαὶ πᾶσαι σχεδὸν Ἐκκλησίαι, αἱ Μακεδονικαὶ δηλαδὴ, αἱ Ὁ. τεταλικαὶ, αἱ τοῦ Ἰλλυρικῆς, οἱ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῆς Πέλοπος, καὶ αἱ τῆς λεγόμενης Ἡπειροῦ, αἵτινες ὑστερον τῷ Κων)πόλεως ὑπετέθησαν, ὡς ἐκείνῳ λοιπὸν καὶ τὰς ἐκκλήτους αὐτῶν ἀνέκειντο. (Ἑρμην. εἰς τὸν ε' καν. τῆς ἐν Σαρδικῇ).

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων ἀναντιλέκτως συνάγονται τὰ εἴη:

α.) Ὅτι ὁ καθαιρέθης Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος Ἰωάννης παρὰ τὸν ἰδ' κανόνα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου διακελευόμενος αἰ τις ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου καθαιρέθης πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ καὶ ἐπίσκοπος; ὑπὸ Συνόδου, ἐνοχλήσῃ τολμήσει τὰς βασιλικὰς ἀκοάς... μὴδε μὴδε συγγνώμης ἀξιοῦσθαι, μὴδὲ χῶραν ἀπολογία; ἔχειν, μὴδ' ἐλπίδ' ἀποκατατάσεως προσδοκᾶν, ἐποίησάτο ἔκκλησιν οὐχὶ εἰς τὴν συνόδον τῆς Κων)πόλεως, ἀλλ' εἰς τὸν αὐτοκράτορα.

β.) Ὅτι ἡ ἐκκλήτου εἰς τὴν σύγκλητον, αὐτῆ δὲ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς συνόδου Κων)πόλεως ἠκυρώσῃ τὴν ὑπὸ Συνόδου ἑνδεκά ἐπισκόπων καὶ ἐνὸς ἀρχιεπισκόπου γενομένην καθαιρέσιν.

γ.) Ὅτι παρανόμως καὶ ἀντικανονικῶς παρίσταντο πολιτικοὶ ἄρχοντες (σύγκλητος) εἰς δίκην ἐπισκόπου.

δ.) Ὅτι ὁ Πατριάρχης Κων)πόλεως οὐδόλως ἐδικαιούτο, καίτοι ἐπεβλήθη αὐτῷ ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, νὰ δικάσῃ τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἀκυρώσῃ τὴν καθαιρέσιν.

ε.) Ὅτι καὶ ἐν ἧ περιπτώσει ὑποθεθῇ τὸ δικαίωμα τῆς ἀναθεώσεως τῆς δίκης, ὁ Πατριάρχης Κων)πόλεως οὐδαμῶς ἐδικαιούτο: νὰ ἐκδικήσῃ τὴν ὑπόθεσιν ἐν Κων)πόλει, ἀλλ' ὤφειλε ν' ἀποστείλῃ ἀντιπροσώπων αὐτοῦ εἰς Κύπρον, οἵτινες μετὰ τῶν ἐγγχωρίων ἐπισκόπων θὰ ἀνεθεωροῦν τὴν ὑπόθεσιν.

Οὐδαμῶς ἄρα καὶ τὸ γεγονός τοῦτο ἀπαρυσιάζει ἀληθῆ ἐξέσκησιν τοῦ ἀνωτάτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας δικαιοῦματος, ἀλλὰ παρουσιάζει ἀπλούστατα παράνομον καὶ ἀντικανονικὴν ἐπέμβασιν τῆς Ἐκκλησίας Κων)πόλεως εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἐνεκα ἀνωτέρας πολιτικῆς βίας. Ἄλλ' ἴσως ἐρωτήσῃ τις: διὰ τί δὲν διεμαρτυρήθησαν τότε τὰ λοιπὰ Πατριαρχεῖα κατὰ τῆς τοιαύτης ἐπεμβάσεως; ἀπαντῶμεν ἐν μιᾷ λέξει: Διότι κατατρώγοντο ὑπὸ τῶν Λατίνων.

Ἀπὸ τοῦ 12—16 αἰῶνος ἡ Κύπρος κτείχεται ὑπὸ τῶν Φράγκων, οἵτινες τοσοῦτ' ἐπέσαν θρησκευτικῶς τοὺς ὀρθόδοξους, ὥστε οὐ μόνον πολλὰς ἐκπτώσεις παρατηροῦμεν, ἀλλὰ καὶ ἐντελῆ ὑποδουλωσιν τοῦ Ὀρθοδόξου ἐλληνικοῦ κλήρου εἰς τὴν—ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκ τῆς μακρινῆς ταύτης ἱστορίας τῆς Κύπρου ὑπὸ τοῖς Φράγκοις, ὁ συντάκτης τῆς ἐκθέσεως προσάγει δύο καὶ μόνον παραδείγματα, ἅτινα, κατ' αὐτὸν, ἀκατα-

δεικνύσασιν τὸ αὐτὸ; τῆ Μ. Ἐκκλησίας. Τίνα δὲ τὰ παραδείγματα ταῦτα; α' Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Ἰωάννης, λέγει, μετ' ἐπιβουλῆς ἐπὶ τῇ ἰσχῷ αὐτοῦ εἰς τοὺς Λατίνους, εἰς τὴ Μ. Ἐκκλησίαν ἐσπευσε ὅπως τὴν συγγνώμην τῷ 1250, καὶ δύο ἐτη ἀρτίτερον ἐκεῖ ἐσπευδὲν ὁ ἐπίσκοπος Σολὴ Λεόντιος φέρων γράμματα τοῦ ἐκδιωχτοῦ ἀρχιεπισκόπου Νεοφύτου πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Γερμανόν

Γ. Δ. Ο ΑΙΔΕΣΙΜ. Κ^ς ΧΑΚΚΕΤ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠ. ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 7)20 Μαΐου τοῦ Λονδινεῖου Ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ «Φύλαξ» (Guardian) ὁ Βρεττανικὸς λόγιος αἰ συγγραφεὺς τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου αἰδεσ μ. κ Χάκκετ ἀπαντῶν εἰς διατριβὴν ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ δημοσιουθεῖσιν τῇ 8 Μαΐου ν. ἡ. ἔγραψε τάδε:

Ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 8 Ἰουαίου ὑπάρχει διατριβὴ ἀπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ζητήματος ἐν Κύπρῳ ἧτις ὑπελογισθῆ μάλλον ὅπως παραπλήρησεν τοῦ ἀγνοοῦντος τὰ πραγματικὰ γεγονότα τῆς ὑποθέσεως. Ἐπειδὴ τυγχάνω ἐγγύτατα μελετήσας τοῦτο, παρὶ κλῶ νὰ μοι ἐπιτραπῇ νὰ παράσχῃ παρατηρήσεις τινας πρὸς ἐξήγησιν, μόνον δ' ἔχω σκοπὸν νὰ παραστήσω τὴν ἀληθῆ θέσιν τῶν ὑποθέσεων. Ἐὰν ἐννοήσῃτε οἱ ὑμέτεροι ἀναγνώσται τὸ ζήτημα ἐστὶ ἀναγκαῖα σύντομος περίληψις τῶν πρὸς τοῦτο σχετιζομένων συμβεβηκότων.

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ 1900, τοῦ τελευταίου Ἀρχιεπισκόπου. Σωφρονίου Β' ἐγένοντο αἱ εἰθημέναι ἐκλογαὶ τῶν ὤφειλον νὰ βοηθήσωσι τὴν τοπικὴν Συνόδον πρὸς ἐκλογὴν τοῦ διαδόχου. Οἱ ἀντιζήλοισι οὐ χηρῖουσι; Θρόνον ἦσαν οἱ ἐπίσκοποι Κιτίου καὶ Κυρηνεῖας ὁ πρῶτος ἦτο δημοσιεὶς ὑποψήφιος; ἐνὸς δὲ δεύτερος; ἤνοσετο ὑπὸ τῆς Συνόδου.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν τοῦ συνόλου τῶν ἐξήκοντα ἀντιπροσώπων εἰδείξαν ὅτι τεσσαράκοντα εἶς ἦσαν ὑπὲρ τοῦ Ἐπισκόπου Κιτίου καὶ δεκατέσσαρες μόνον ὑπὲρ τοῦ ἀντιπάλου του. Συμφωνῶντες πρὸς τὸ ἐπικρατήσαν ἔθος, ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος, ἔχων τὴν πλειονοψίαν εἶδει νὰ ἀναγορευθῇ Πρόεδρος. Τὰ μέλη θύμης τῆς Συνόδου ἀπόφασιν ἔχοντα πᾶσιν ὅπως νὰ κωλύσωσιν τὸν διορισμὸν, ἠμφισβήτησαν τὴν νομιμότητα τῶν ἐκλογῶν τῶν ὑποστηρικτῶν του καὶ προέβησαν τὴν ἐξέλεξιν αὐτῶν. Ἐν τούτῳ οἱ τῆς ἄλλης μερίδος, ὑποπεύοντες τὴν κολὴν πίστιν τῆς προτάσεως, δὲν ἐδέχοντο χωρὶς τῶν ἀπειτούμενων προφυλάξεων πρὸς ἐξασφάλισιν ἀμερολήπτου ἐξελέξεως, ἀδύνατος ἠντήθησαν. Τούτου ἕνεκεν αὐτῆ προσέβαλε τὴν κανονικὴν τῆς Συνόδου καὶ ἐντεθῆν ἢ ἐρῖς ἧτις, πρὸς βαθεῖν ὄλιφιν καὶ εἰλικρινῆ λύτην πέντος φίλου τῆς ἀρχαίας καὶ ἀποστολικῆς ταύτης Ἐκκλησίας, ἐκράτησεν αὐτὴν κατὰ τὰ ὀκτὼ παρελλόντα ἐτη ἐν ταρχῇ.

Τὸ μίγα συλλαβιστικὸν (φιντασιτικὸν μᾶλλον ἢ πραγματικὸν) ὅπερ ἀναφέρει ὅτι συνεκροτήθη ἐν Λευκωσίᾳ τῇ 9 Ἀπριλίου ἐκπροσώπει μόνον τὴν γνώμην τῆς Κυρηνεῖας μερίδος, ἧτις ἀρνήθει τὸ τέταρτον ἰσήμερον οὐδὲ τοῖ 1)7) τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου. Τὸ διεμαρτυρηθῆναι κατὰ τῆς ἀσκονδάλωδος καὶ μονομεροῦς ἐπεμβάσεως τῆς Κυβερνήσεως εἰς τοπικὸν ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα εἶναι ἀστον καὶ δύναται μόνον νὰ παραπλήρησεν τοῦ ἀγνοοῦντος τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῆς

ὑποθέσεως; ἐπὶ εἶναι σχεδὸν εὐλογον δι' ἐκείνους οἵτινες τῷ 1901 ἐπέκλεισαν τὴν βοήθειαν τῆς αὐτῆς Κυβερνήσεως, ἢ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀποδοκιμαζομένων, ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν καθόδον τῶν πατριαρχικῶν ἐξήρχων εἰς τὴν νήσον τῆς προακλήσει τῶν ἀντιθέτων αὐτῶν. Αἱ τοιαύται ἀρχαὶ οὐδέποτε οὐδ' ἐλαχίστην ἐπέδειξαν πρὸς τὴν ὅπως ἀειμέβαιαν εἰς τὸ καθαρῶς ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα ἐκλογῆς Ἀρχιεπισκόπου. Ἡ συμπεριφορά τῶν ἐν τῷ ἀκανθῶδει ἀληθῶς ζητήματι τοῦτ' ἐσημετώθη διὰ αὐστηροτάτης ἀμερολήφειας. Εἰς τὸν Κυπριακὸν λαὸν μόνον ἀνήκει ἀπὸ ἀμνημονεύτου συνθέσει καὶ ἀναπαλλοτριώτου δικαιοῦματος ἢ προνομία τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου αὐτοῦ. Πάνυ ἐρρωμένως καὶ προσηκότως ὅ' ἀπέκρουε πᾶσαν τοιαύτην ἀδικιολόγητον ἐπέμβασιν.

Καὶ πολὺ πρότερον ἐτι, τῷ 1902, ἡ Βρεττανικὴ Κυβέρνησις διὰ τοῦ τότε ὑπουργοῦ τῶν Ἀποικίων ἀνεγνώρισε τὴν ἐλευθερίαν ταύτην ἀπὸ κατεπεμβάσεως ἐν ἐπιτήρῳ ἐπιστολῇ μηνὶ Σεπτεμβρίου τοῦ ἐτους; ἐκείνου πρὸς τὸν Μ. Ἀρμοστήν τῆς Κύπρου, ἐν ἧ ἐκπερασμένως δηλοῦται ὅτι αἱ μόνον ἐπιθυμίαι τῆς Κυβερνήσεως εἶναι ἵνα οἱ κάτοικοι τῆς Κύπρου ἀρεθῶσιν ἐλευθεροὶ ὅπως ἐκλέξωσι τὸν Ἀρχιεπίσκοπον αὐτῶν καθ' ὅν τρόπον εἶναι εἰθημέναι ἐκ παλαιάτων χρόνων».

Ὅτιω καταπίπτει ἡ κατηγορία αὕτη. Ἢ κατὰληψι; καὶ κατοχῇ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ μεγάρου, δι' ἣν παραπονοῦνται, ἐγένοντο πρὸς τὸ συμφέρον τῆς δημοσίας τάξεως; ὅτε οἱ τῆς μερίδος τοῦ Μητροπολιτοῦ Κιτίου ἠπειλήσαν νὰ ἐπιθεθῶσι κατ' αὐτὸν (πεβέθησαν καὶ ἐπιβλήθη εἰς αὐτὸ) μεθόβητες; οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ἐπισκόπου Κυρηνεῖας προὔθηθεν νὰ ἐθρονοῦσιν αὐτὸν ἐν τῇ χηρῶσῃ Ἀρχιεπισκοπῇ, μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τῆς ἐκλογῆς τοῦ ὀνομαζομένου Πατριάρχου. Ἡ Κυβέρνησις, κατ' ἐλάθειν αὐτὸ ἀπλως, ἔλα προλαβῆ ριζιτᾶρα τῆς δημοσίας τάξεως, πιθανὸν εἰς μακρῆν, ἐκαθόλουσιν ὁμοίως ἀμφοτέρω τῶν μερῶν καὶ διακρούσονται τὴν ἀπέρσιν αὐτῆς ὅπως κατέχη αὐτὴν μέχρι οὗ διευθετηθῇ τὸ ζήτημα ὀριστικῶς. Τὸ εἰσχωρῆν Νομοσχεδίων εἰς τὸ Νομοθετικὸν Συμβούλιον διαλαμβάνει μόνον περὶ τῶν ἐκλογῶν τῶν προσηγορευτῶν γενικῶν λαϊκῶν ἀντιπροσώπων, καὶ οὐδόλως σχετιζέται πρὸς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

Πρὸκειται νὰ κανονισθῶσιν αἱ ἐκλογαὶ αὐταὶ ἐν τῷ μέλλοντι (τὸ νομοσχέδιον ὡς νόμος πᾶσι ἰσχύον ἀμα τῆ ἐκλογῆς Ἀρχιεπισκόπου ἐραπῆς καὶ ὑπ' ἀνάγκης γενομένου) ὥστε νὰ προλαμβάνωνται οἱ αἰτιῶσι περαιτέρω ἐστάσεις αἵτινες ἠγέρθησαν κατὰ τῆς νομιμότητος αὐτῶν, καὶ ἡ εἰσχωρῆ τῶν ὀνομαζομένων ὀφείλεται εἰς τὴν αἰρετῇ Ὀρθόδοξῳ μέλῃ τοῦ Νομοθετικοῦ Συμβουλίου ὑποστηρηθέντα παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, μόνον ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἀνατερματισθῆν ἐν τέλει τὸ ἀτελεματιστὸν τοῦτο ζήτημα.

J. W. HACKETT, D. D. Πάρις τοῦ 14 Μαΐου 1908.

ΜΝΗΜΟΣΤΗΝ

Ἐφ' ὅσον κατὰ τὴν ὀλίαν λειτουργίαν τελοῦντες ἐπιμνησκόμενοι ἐβρίσιν ἐν τῷ ἡ. Ναφ Ἰρμιόστου ὑπὲρ τοῦ ἐν Κερύφ ἀναπαυομένου προσφιλῆστάτου συζύγου καὶ πατρὸς ἡμῶν παρκαλοῦμεν τοὺς τιμῶντας τὴν μνήμην αὐτοῦ ἵνα ἐνώσωσι τὰς δεήσεις αὐτῶν μετ' ἡμῶν.

Ἐν Λευκωσίᾳ τῇ 31 Μαΐου 1908. Ἡ πενθοῦσα χώρα καὶ τὰ ὀρφανὰ ΓΕΩΡΓ. Χ. ΤΑΒΕΡΝΑΡΗ

Ἡ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΦΑΣΙΣ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Ὁ ἀλεξανδρινὸς «Ταχυδρόμος» ἐπὶ τῇ ἀφίξει ἐκείτου τοῦ πατριαρχικοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ Φαναρίου Μ. Πρωτοσυγγέλλου κ. Καλλινίκου Γεωργιάδου δημοσιεῖται ἄρθρον ὑπὸ τὴν ἀνωθι ἐπιγραφήν περὶ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος ἡμῶν, κατ' ἐμπνευσιν, ὡς φαίνεται, ἐνόητον.

Φρονεῖ ὅτι οἱ ἐν Κων)πόλει κατενόησαν ὁ ἄστονον καὶ ὀλέθριον τῆς δράσεως αὐτῶν ἐν τῷ ἀρχιεπισκοπικῷ ζήτηματι καὶ ἀπέστειλαν ἤδη περυσισμένον καὶ μετριοπαθῆ ἐκπρόσωπον φέροντα κλίδον ἐλάτεις ἀνα χεῖρας ἵνα εἰλικρινῶς συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.

Οὐ μόνον ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις πολλὴν ἐξεδήλωσε δυσφορίαν διὰ τὸ διαπραχθῆν τὸ ζήτημα τῆς ἐν Φαναρίῳ ἐκλογῆς; Προέδρου τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, οὐ μόνον ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐτήρησε χαρακτηριστικῆν σιγὴν εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν τῆς ἐν Φαναρίῳ ἐκλογῆς ἀναλύσιζομένη τὸ ἐκθερμον καὶ ἀύστατον τῆς πράξεως, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι τῆς Ὀρθοδοξίας; δὲν ἠξίωσαν ἀπαντήσεως τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, Ζητοῦντα τὴν ἀμφίβολον ἐμπειδίωσιν τῆς τάξεως διὰ τῆς ἀνομιίας.

Μεθ' ὅλας τὰς περὶ τοῦ ἐναντίου κυκλοφορούσας φήμας, ἀς ἐτροφοδοτεῖ ἡ γόνιμος φαντασί των ἐκθέσεως ἐπὶ ὀκταετίαν δὴν νεομενόμεν τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Κύπρου ἢ φωνῆ τῶν ἐν Κων)πόλει ἐπὶ νήγῃ κατὰ τρόπον ἐπωδῶνως τραγικόν.

Πρὸ τῆς καταπλήξεως εἰς ἣν εὐρίθησαν οἱ ἐν Κων)πόλει, μετὰ τὰ ριζοκλαίτα γεγονότα, αἱ ὀλίγοι τῶν ἐν Φαναρίῳ ὀρθορρονοῦντων ἐταλῆσαν μετ' εὐκολμίας τὴν ἀσύνετον καὶ μεγαλομανῆ πολιτείαν τοῦ ἀνωτάτου Ἐκκλησιαστικοῦ Ἀρχοντοῦ, ὅστις πρὸ πέντος διαβήματος ὤφειλε νὰ ἐξαπαλήσῃ πρῶτον τὴν παρὰ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἐπίσχυσιν τῶν πατριαρχείων, ἵνα μὴ ὑπιστάνται ν' ἐν τὰ ραπισματα τοῦς εὐτελεσμῶς; καὶ τὰς ταπεινώσεις, οἵτινες καθίσταται τοῦ γοήτρου καὶ τῆς τιμῆς τοῦ ἔθνους.

Τὸ νομοσχέδιον ὅπερ παρουσιάζουσι σκοπιμῶς; ὡς ὀλέθριον καὶ ἀνεπιτικὸν πρὸς κοινὴν παραπλήρησιν οἱ κατὰ συνθήκην αὐτεπάγγελτοι σὺνήγοροι τῶν κινδυνουμένων δὴν τῆς Κυπριακῆς θεσμοῦν, οὐδαμῶς; δύναται νὰ παρατηρηθῇ ὡς χαρακτηριστικῆς ὑπὸ φωνασκούτων. Τὸ Νομοσχέδιον ἀποτελεῖ ἀπλούστατα ζήτημα τοπικὸν δημοσίας τάξεως, προτιθέμενον νὰ ἐμπεδώσῃ τὰς προνομίας καὶ τοῦς παρθενοθίντας θεσμοῦς; τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας.

Διὰ νόμων τοιοῦτων, ψηφισθέντων ὑπὸ τῆς Πολιτείας διέπονται ἅπασαι αἱ ἐλευθεροὶ αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι τῆς Ὀρθοδοξίας.

Διὰ τῶν νόμων τούτων ὑπὸ τῆς ἐθνοσυνελεύσεως τοῦ 1862 καὶ ἐπικυρωθέντων ὑπὸ τῆς Ὑψ. Πύλης, διέπονται καὶ αἱ τῶν Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ὅστις ἐχόντων τῶν πραγμάτων, οἱ νηραλιώτεροι οὐδένα θὰ εἶχον διασχυρὸν νὰ μὴ πέμψωσιν εἰς Κύπρον τοὺς τρεῖς ἐπιστητούμενους ἐξήρχους ὅπως ὑπεθεθήσεται τὸ ἔργον τοῦ λαοῦ πρὸς ἀνάθεισιν κωνοικῶ καὶ νομίμου ἀρχιεπισκόπου, νὰ κληροδοτηθῇ αὐτῷ ἡ εἰρήνη; ἧτις ὡς μὴ ὤφειλεν ἐφυγαδεύθῃ ἀπὸ ὀκταετίας ἐκ τῆς ἀτυχοῦς νήσου.

Τὸ Φανάριον διίδον τέλος; ὅτι τὰ πράγματα χωροῦσιν ἀδηρίτως καὶ ἐξελίσσονται φυσικῶς κατὰ τὰς ἀπαιτή-

